

مقیاس بلوغ اجتماعی رائو

دکتر آدیس کراسکیان

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

مقدمه

انسان‌ها در سیر تکاملی خود به طبقه‌های جدید رشد عاطفی - اجتماعی وارد می‌شوند و سرانجام قادر می‌شوند تا خودشان را به‌طور فزاینده، در چشم‌انداز اجتماعی گسترده‌تر و بزرگ‌تر ببینند. در اینجا فرد وارد مرحله‌ای از بلوغ شده است که این امکان را به او می‌دهد تا به‌عنوان یک بزرگسال سالم عمل نماید. این مرحله از بلوغ، بلوغ اجتماعی^۱ نامیده می‌شود. بلوغ اجتماعی، بعد از بلوغ روانی، آخرین مرحله بلوغ است که نبود آن به مرور زمان منجر به داشتن مشکلاتی در روابط بین فردی و اجتماعی می‌شود. در عصر حاضر انسان به‌واسطه حاکمیت ماشین و توسعه گول‌آسای صنعت و فناوری با دست‌های خود، خویش را مقهور تکنولوژی کرده است. از طرفی رشد بی‌رویه جمعیت و پیچیده‌تر شدن روابط اجتماعی، منجر به از خود بیگانگی و افزایش اختلالات روانی و مشکلات رفتاری شده است. در نتیجه جست‌وجو برای شناخت واقعی خویش بیش از هر زمان دیگر برای انسان اجتناب‌ناپذیر شده است تا در این رهگذر به گونه‌ای مطلوب و سازنده بتواند با دنیای درون و بیرون رابطه‌ای معقول برقرار کند. ضمن اینکه براساس یک شناخت درست و سنجیده با مسائل فردی و اجتماعی روبه‌رو شود (شفیع‌آبادی و ناصری، ۱۳۹۲).

بلوغ اجتماعی این ویژگی را در افراد رشد می‌دهد که همانگونه که برای خود حق و حقوقی قائل هستند برای دیگران نیز همان حقوق را قائل شوند. به طوری که ضمن داشتن رضایت از کنار هم بودن با توجه به فراز و نشیب‌های زندگی، آنچه که می‌تواند فرد را یاری کند، قدرت سازگاری و نوع برخورد او با مسائل به‌عنوان یک بزرگسال بالغ است (هومن، وطن‌خواه، و جهانزاد، ۱۳۹۲).

کلیدواژه‌ها: بلوغ اجتماعی، مقیاس رائو

مقیاس بلوغ اجتماعی راتو (RSMS)

مقیاس بلوغ اجتماعی راتو^۲ در سال ۱۹۸۶ توسط نالینی راتو^۳ تدوین شده است. این مقیاس دارای ۹۰ سؤال است که می‌توان آن را به صورت گروهی اجرا کرد و بلوغ اجتماعی نوجوانان را در سه خرده مقیاس شامل کفایت شخصی^۴، کفایت میان فردی^۵ و کفایت اجتماعی^۶ اندازه‌گیری کرد. نمره‌گذاری مقیاس در یک دامنه چهار ارزشی کاملاً موافق، موافق، مخالف و کاملاً مخالف می‌باشد. اعتبار^۷ آن برای خرده مقیاس‌ها بین ۰/۶۳ تا ۰/۹۱ برآورد شده است. روایی ملاکی^۸ مقیاس با در نظر گرفتن رتبه‌بندی معلمان برای بلوغ اجتماعی دانش‌آموزان در سطح بالایی گزارش شده است (راتو، ۱۹۸۶).

گروه نمونه‌ای به حجم ۷۲ نفر در ۵ عامل از ۱۰ عامل استخراج شده؛ عدم کنترل خود، سلطه‌جویی، سهل‌انگاری، کمروبی، نفع‌طلبی و خودپرستی؛ همبستگی وجود دارد. همچنین همبستگی کل پرسش‌نامه بلوغ اجتماعی راتو با آزمون سازگاری اجتماعی (۰/۴۱۱) (P < ۰/۰۱) به دست آمد. در ضمن برای بررسی اعتبار پرسش‌نامه، همسانی درونی^{۱۵} سؤالات با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ^{۱۶} ۰/۸۳۳ برآورد شده است. نتایج معرف ویژگی‌های مطلوب روان‌سنجی پرسش‌نامه در جامعه ایرانی است. نمونه‌هایی از سؤال‌های مقیاس در زیر ارائه شده است.

مقیاس بلوغ اجتماعی راتو				
کاملاً موافق	موافق	مخالف	کاملاً مخالف	
				۱. چسبیدن به کاری که وقت زیاد می‌گیرد مشکل است.
				۲. بیشتر اوقات فراموش می‌کنم که به حرف دیگران گوش دهم.
				۳. اگر کمک به دیگری باعث از دست دادن لذت شخصی شود هرگز انجام نمی‌دهم.
				۴. آینده آن قدر نامطمئن است که نمی‌توان هیچ نقشه‌ای کشید.
				۵. هیچ راهی برای ایجاد اعتماد قطعی به دیگران وجود ندارد.

پی‌نوشت‌ها

1. emotional maturation
2. Rao's Social Maturity Scale (RSMS)
3. Nalini Rao
4. Personal adequacy
5. interpersonal adequacy
6. social adequacy
7. reliability
8. criterion- referenced validity
9. psychometric
10. multi-stage random sampling
11. construct validity
12. oblique factor analysis
13. convergent validity
14. Social Adjustment Scale (SAS)
15. internal consistency
16. Cronbach's alpha

منابع

۱. شفیق‌آبادی، عبدالله؛ و ناصری، غلامرضا. نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی. نشر دانشگاهی، تهران، ۱۳۹۲.
۲. هومن، حیدرعلی؛ وطن‌خواه، حمیدرضا؛ و جهانزاد، سارا. (۱۳۹۲). مطالعه ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه بلوغ اجتماعی راتو، فصل‌نامه تحقیقات روان‌شناختی، ۵ (۱۷): ۴۱-۵۴.
3. Rao N. Manual for Rao's Social Maturity Scale. Agra: National Psychological Corporation; 1986.

هنجاریابی در ایران

هومن، وطن‌خواه و جهانزاد (۱۳۹۲) در پژوهش خود به مطالعه ویژگی‌های روان‌سنجی^۹ پرسش‌نامه بلوغ اجتماعی راتو پرداخته‌اند. نمونه این پژوهش را ۵۰۰ نفر از دانش‌آموزان دختر دبیرستانی شاغل به تحصیل در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ در شهر تهران تشکیل داده است که به روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای^{۱۰} انتخاب شدند. بررسی روایی سازه^{۱۱} از طریق تحلیل عاملی متمایل^{۱۲} نشان داد که ۱۰ عامل استخراج شده، ۲۹/۱۱۵ درصد کل واریانس متغیرها را تبیین می‌کند. ۱۰ عامل استخراج شده عبارت‌اند از: عدم کنترل خود، سلطه‌جویی، اعتماد به دیگران، سهل‌انگاری، کمروبی، تنوع‌طلبی، نفع‌طلبی و خودپرستی، خیرخواهی، بی‌خیالی، و خودبزرگ‌بینی. همچنین برای بررسی روایی همگرا^{۱۳} از آزمون سازگاری اجتماعی^{۱۴} استفاده شده است. نتایج نشان داد که بین پرسش‌نامه سازگاری اجتماعی و بلوغ اجتماعی راتو بر روی